

TRGOVAČKI SUD, Seine

Presuda od 25. IV 1960.

Ravanchenas c/a Cie d'assurances La Concorde

Osiguranje tereta - Propust ulaganja protesta brodaru sa strane osiguranika ne oslobadja osiguratelja dužnosti naknade štete, ako tim propustom osiguratelj nije oštećen - Osiguratelj nije dužan u svakom slučaju ustanoviti opseg i uzrok štete onako kako je to u polici ugovoreno - Rok za ustanovljenje štete koji je naveden u polici ne teče dok se roba nalazi u transportu za koji osiguratelj preuzima rizik - Primalac koji nije potpisao policu osiguranja nije u svakom slučaju dužan znati detaljne uvjete koji su u polici navedeni

Stranke su sklopile ugovor o osiguranju protiv transportnih rizika 7 koleta farmaceutskih proizvoda, koji su trebali biti prevezeni iz Francuske u Teheran. Na putovanju iz Marseillea do Pireja brod, koji je prevozio taj materijal, zapao je u oluju, tako da je čitava pošiljka bila jako oštećena. Unatoč tome, pošiljka je ekspedirana dalje i stigla je u Teheran. U Teheranu je bila zadržana u carinarnici, jer iranske vlasti nisu - s obzirom na stanje materijala - dopustile izlaz i upotrebu. Osiguranik traži od osiguratelja naknadu štete, što ovaj odbija, pa je spor došao pred sud.

Razlozi zbog kojih osiguratelj odbija naknadu štete jesu slijedeći:

Osiguranik nije brodaru protestirao kvar robe, tako da osiguratelj više nije u mogućnosti da se - za eventualno plaćenu osigurninu - regresira od brodara. Osiguranik je pak bio dužan uložiti protest na temelju čl. 16 uvjeta police o osiguranju, koji član - među ostalim - sadrži i slijedeću klauzulu: "Osiguranik je odgovoran za štetu koja je osiguratelju prouzrokovana osiguranikovom nemarnošću u poduzimanju zaštitnih mjera". Među ove mjere spada i pravodobno ulaganje protesta brodaru, radi očuvanja osigurateljevog prava regresa. Osim toga na temelju čl. 19 uvjeta police osiguranja, osiguranik je bio dužan, u roku od 15 dana iskrcaja iz zadnjeg prijevoznog sredstva, utvrditi štetu putem eksperta, koji je u polici tačno naveden po imenu.

Osiguranik ni ovo nije učinio. Dapače, šteta je utvrđena 9 mjeseci nakon što je pošiljka stigla u teheransku carinarnicu.

Sud nije prihvatio ovo stajalište osiguratelja, te ga je obvezao na naknadu štete.

U pogledu tumačenja čl.16 uvjeta osiguranja, sud smatra da se citiranoj klauzuli ne smije dati formalistički značaj, da svaki propust osiguranika u navedenom smislu oslobadja osiguratelja dužnosti isplate osigurnine. Svrha je ugovorene dužnosti osiguranika da se od osiguratelja otkloni veća šteta. Ako je pak činjenično stanje takovo da bi - i unatoč poduzetim mjerama sa strane osiguranika - osiguratelj pretrpio istu štetu, tada osiguranikov propust ne može imati utjecaja na njegovo pravo zahtjeva osigurnine. U konkretnom slučaju sud je ustanovio da je brodar - na čijem je brodu nastalo oštećenje - sebe priznao obveznim na naknadu štete, i da je istu i nadoknadio, i to u maksimalnom iznosu njegove odgovornosti. Osiguratelj - pred pretpostavkom da je osiguranik pravodobno uložio protest - ne bi od brodara mogao dobiti više nego što je brodar već i isplatio. Kako pak osiguranik u svom tužbenom zahtjevu ne stavlja iznos koji je dobio od brodara, to proizlazi da njegov propust u pogledu pravodobnog ulaganja protesta nije imao za posljedicu nikakvu štetu sa strane osiguratelja.

Nadalje: u polici je bilo navedeno da osiguratelj preuzima na sebe rizik transporta sve dok roba ne stigne u "Teheran - domicil". Sud ovaj izraz tumači tako da je osiguratelj na sebe preuzeo rizik do prostorija primaoca. Prije nego li je roba bila dostavljena primaocu u te prostorije, osiguranik nije bio dužan pozvati ugovorenog eksperta da ustanovi štetu. Ovo tim više što je robu u prostorije primaoca morala dostaviti pošta, koja to nije mogla učiniti zbog zabrane nadležnih organa. Sud smatra da rok od 15 dana za poziv eksperta počinje teći od časa kad roba bude dostavljena u prostorije primaoca, a ne dok se ona nalazi u carinarnici, tj. dok je još na sektoru puta za koji osiguratelj preuzima rizik. Ova dužnost nastaje tek momentom kada se završi putovanje koje je osiguratelj osigurao.

Osiguratelj navodi da njegov ekspert - nakon što je bio pozvan da ustanovi štetu - nije poslije 9 mjeseci mogao utvrditi vrijeme i uzrok oštećenja, pa da - prema tome - osiguranik nije dokazao da je šteta nastala iz osiguranih rizika.

Sud ni ovaj prigovor nije prihvatio. Tokom postupka utvrđeno je da je osiguranik pribavio osiguratelju službene isprave o uzroku i opsegu štete, pa - smatra sud - osiguranik nije bio dužan utvrditi činjenično stanje isključivo onako kako je to predviđeno u polici osiguranja. Ovo tim više što treba - kaže sud - naglasiti, da je iranskom primaocu bilo teško poznati detaljne odredbe police, i unatoč općenitom pozivanju uvjeta osiguranja na odredbe i uvjete koji su u polici uneseni.

/DMF 1961, str.491-494/

B. J.

Bilješka. - Čini nam se da se stajalištu gornje presude može prigovoriti slijedeće:

Jedno od temeljnih načela svakoga osiguranja - pa tako i transportnoga - jest da osiguranik - bez obzira da li je to izričito ugovoreno ili nije - mora uložiti dužnu pažnju da se šteta - po mogućnosti - svede na što manju mjeru. U tom pogledu osiguranik mora postupati jednakom pažnjom, kao što treba pretpostavljati da bi uredan privrednik postupao da se radi o njegovim vlastitim interesima. To, među ostalim, kod transportnog osiguranja znači da mora - u granicama mogućnosti - pratiti transport robe, i interesirati se o njenom stanju, naročito u svrhu da dozna da li se nisu dogodili na putu kakvi izvanredni događaji, da bi mogao poduzeti mjere da se šteta umanji. Nikako ne smije stajati potpuno po strani, i nezainteresirano čekati da mu roba stigne na odredište, smatrajući da će mu svaku štetu nadoknaditi osiguratelj. U konkretnom slučaju roba je bila zaustavljena na carinarnici u Teheranu. Bila je dužnost osiguranika da se - nakon izmaka jednog razumnog roka do kojega je roba normalno morala stići - zainteresira što je s robom, a ne čekati punih 9 mjeseci da bude obaviješten da je roba dostavljena na carinarnicu. Kad bi doznao da se roba nalazi na carinarnici, morao bi poduzeti mjere da se šteta što je moguće više umanji. Odluka suda kojom je obvezao osiguratelja na naknadu štete može - i unatoč ovom propustu osiguranikovom - biti potpuno opravdana, jer izgleda da taj propust nije imao utjecaja na opseg štete. Postavlja se, međutim, pitanje da li bi bilo opravdano obvezati osiguratelja na naknadu čitave štete, ako bi se dokazalo da je roba, za vrijeme ležanja u carinarnici, pretrpjela daljnja oštećenja. Nije potpu-

no shvatljiv stav suda koji s jedne strane ne poriče dužnost osiguranika da brodaru, koji nije predao robu na krajnjoj tački osiguranog putovanja, uloži protest, a s druge strane ne nameće mu dužnost da se za robu brine na ostalim sektorima puta, prije nego li mu bude predana.

Isto tako ne izgleda nam prihvatljivo stajalište prema kojemu primalac nije bio dužan poznavati uvjete police o osiguranju. Primalac, naime, predstavlja stranu osiguranika. Kad je osiguranik sklopio ugovor za osiguranje, on je - već i po najosnovnijim načelima građanskog prava - odgovoran za sva djela, odnosno za propust osoba koje zastupaju njegove interese. U konkretnom slučaju to znači da se on bio dužan pobrinuti da ugovorne uvjete osigurateljnog posla dozna primalac. Ukoliko to nije učinio, mora sam snositi štetne posljedice, i nikako ne može posljedice svoga propusta prebaciti na svoga osiguratelja. Primalac ne bi bio dužan postupati prema specijalnim ugovornim uvjetima, jedino u slučaju da bi se dokazalo da je osiguranik bio višom silom spriječen da te uvjete stavi na znanje primaoca. Stajalište koje je sud u ovom pogledu zauzeo, tim je čudnije, kada danas postoje komunikaciona sredstva pomoću kojih se mogu vrlo sigurno i brzo slati razne obavijesti i na veoma udaljene relacije. Uostalom i u drugim pravnim odnosima izvan osiguranja, a naročito u transportu, postoje evakve situacije, pa sudovi nisu nikad zauzeli ono stajalište koje je zauzela gornja presuda.

U ostalim svojim dijelovima čini nam se da je presuda i stvarno i pravno utemeljena.

B. J.